

RAPPORT VAN KB

AAN HB B III

No.: 5366

Betr.: "DE GROENE".
TYP.C.

ilt.
ACD/148
DATE 12 JUN 1952
PA

1522
01.2821
12 JUNI 1952
ACBI 141480.

Uit betrouwbare bron werd het volgende vernomen:

Op Maandag 9-6-1952 kwamen Mr. DIJKSTRA, Mr. HERZBERGEN, Paul WIEBENGA, Dr. DIPPEL, Mr. STRAAT en Victor VAN VRIESLAND, vormende de redactieraad van "De Groene", bijeen ter bespreking van de ontslagaanvraag ingediend door KOOLHAAS en een tiental andere communistische medewerkers van "De Groene". De bijeenkomst werd bijgewoond door Fedde SCHURER en Jhr. WITSEN ELIAS, een tweetal leden van het bestuur van "De Groene". De laatste twee waren met WIEBENGA uit Friesland mee naar Amsterdam gekomen ter versterking van het anti-communistisch blok in de redactieraad (HERZBERGEN, DIPPEL en WIEBENGA).

De redactie-secretaris Drs. NICOLAI, de sprekerstalenten en het raffinement van Mr. DIJKSTRA kennde, had tot dit meekomen van Fedde SCHURER en Jhr. WITSEN ELIAS met WIEBENGA een "tip" gegeven. Nu deze twee eenmaal aanwezig waren kon Mr. DIJKSTRA niet anders doen dan ze de bijeenkomst van de redactieraad laten bijwonen. Er is lang gediscussieerd, met als uiteindelijk resultaat dat besloten werd, dat de redactieraad meer dan voorheen op de publicaties in "De Groene" zal toezicht houden. KOOLHAAS werd dringend verzocht zijn ontslagaanvraag in te trekken. KOOLHAAS heeft dit verzoek in overweging genomen. Voorts werd KOOLHAAS verzocht, indien hij toch tot ontslagname overgaat, de redenen daartoe anders te formuleren dan hij dit in zijn brief deed.

Naast het feit, dat Mr. DIJKSTRA teveel de vrije hand laat aan Mr. DAVIDS waar het betreft diens politieke artikelen in "De Groene", is er nog een andere reden, welke KOOLHAAS tot zijn ontslagaanvraag noopte, het feit n.l., dat Mr. DIJKSTRA "De Groene" gebruikt heeft tot zijn actie "De zevende stemmer". In verschillende redactievergaderingen + niet redactie-raad-vergaderingen - heeft men getracht Mr. DIJKSTRA daarvan te weerhouden. Het enige wat men kon bereiken, was dat hij het artikel met zijn naam ondertekende. Tot dit ondertekenen - iets wat hij onder andere artikelen van zijn hand nimmer deed - werd hij dan ook praktisch gedwongen.

Volgens informant hebben een tiental andere medewerkers van "De Groene" hun ontslagaanvraag afhankelijk gesteld van wat KOOLHAAS doet.

Informant is van mening dat met het ontslag van KOOLHAAS en anderen "De Groene" steeds verder in het communistische kamp zal terecht komen en hij doet de suggestie op hoog niveau eens met KOOLHAAS te spreken. Bekend is, dat Mr. REININK, secretaris generaal van het Min. van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, KOOLHAAS bijzonder goed kent en dat deze hoogstwaarschijnlijk KOOLHAAS wel kan bewegen zijn ontslagaanvraag in te trekken.

KB, 12 Juni 1952

GEEN ACTIE zonder overleg met K.B.

Copie voor HBVD verzonden

RAPPORT VAN KB

AAN HB B III

No.: 5344

Betr.: "DE GROENE"

Typ.C.

OP KAART
ACD/IV P
DAT: 25/6-52
PAR: WE

05.22
01.282
12 JUNI 1952
ACB/14/4/59.

Uit goede bron werd het volgende vernomen:

Donderdag 5 Juni 1952 heeft in de wekelijkse redactie-vergadering van De Groene, waarbij ook de belangrijkste medewerkers aanwezig waren, de heer KOOLHAAS het reeds per brief aangekondigde ontslag bevestigd.

KOOLHAAS gaat heen, omdat hij zich niet langer kan verenigen met het politieke gedeelte van het weekblad, dat steeds meer in crypto-communistische geest behandeld wordt.

N.a.v. deze ontslagname had op 9 Juni 1952 een voltallige redactie-vergadering plaats. De partijen zijn niet tot elkaar gekomen. Behalve KOOLHAAS zullen ook enkele andere culturele medewerkers ontslag nemen, o.a. HUET (wetenschappelijk redacteur), terwijl ook NICOLAI overweegt om ontslag te nemen.

DIJKSTRA en DAVIDS trokken één lijn en beriepen zich op Le Monde, waarbij KOOLHAAS opmerkte, dat zij alleen de pro-Russische stukken hieruit overnamen.

KB, 11 Juni 1952 ↓

Copie verzonden aan HBVD

GEEN ACTIE zonder overleg met K.B.

RAPPORT VAN C.XI.

Betr.: De verschijning van
"De Groene Amsterdammer"
in Indonesië is vertraagd.

6.524.1
09.71-07.4

NIET O.K.
ACD/ 40
DAT: 14-11-50
PAR: 11.4

05.22
09.71

15 SEP. 1950
ACD/ 93073

Uit goede bron is het navolgende vernomen.

De plannen tot het doen verschijnen van "De Groene Amsterdammer" in Indonesië is vertraagd geworden door de omstandigheid, dat de heer WORMSER moeilijkheden had met het overmaken van f 100.000.- naar Nederland, zulks in verband met de geldsanering in Indonesië. Hij had dan f 300.000.- moeten overmaken, hetgeen niet mogelijk was. Intussen is er een oplossing gevonden en bestaan er geen moeilijkheden meer om "De Groene Amsterdammer" in Indonesië te doen verschijnen.

In het blad van Zaterdag 19 Augustus j.l. is een artikel verschenen van Mr RUM, de Indonesische Hoge Commissaris, handelende over heden en toekomst van Indonesië.

Op verzoek van "De Groene" zou Mr Rum een artikel schrijven doch dit is lang in de pen gebleven. In verband hiermede heeft Mr DIJKSTRA, directeur van "De Groene", hem op een dag opgebeld en aan zijn belofte herinnerd, waarop Rum gereageerd heeft met de opmerking, dat hij het Nederlands niet voldoende beheerste om een artikel te schrijven.

Hierop is de afspraak gemaakt, dat Mr Sam DAVIDS, de hoofdredacteur van "De Groene", bij Rum zou komen om een artikel op te schrijven, hetgeen stenografisch is gebeurd. Na uitwerking heeft Davids het artikel weer toegezonden aan Rum, waarna deze er wijzigingen in heeft aangebracht. In deze vorm is het artikel in "De Groene" opgenomen.

Prof. POSTHUMUS, hoogleraar aan de Universiteit te Djakarta, heeft enige tijd geleden "De Groene" aangeboden, artikelen te schrijven over Indonesië, waarop men is ingegaan. Zijn artikelen zijn zodanig in de smaak gevallen bij Ir SOEKARNO, dat hij deze heeft laten herdrukken en in Indonesië heeft doen verschijnen. Soekarno heeft in verband met die artikelen een dankbetuiging gezonden aan "De Groene Amsterdammer". Anderzijds hebben de artikelen van Prof. Posthumus er toe geleid, dat hij "aangetrokken" is door het Nederlandse Hoge Commissariaat te Djakarta.

Verder behelzen de verkregen inlichtingen, dat er invloeden gaande zijn om de communistische opvattingen van Mr Dijkstra en Mr Sam Davids uit "De Groene" te weren en ook om hen uiteindelijk los te maken van "De Groene Amsterdammer".

Verzoeken te agenderen en terug aan C.XI.

C.XI, 14-9-1950.

Mr Moh. ROEM over 19-8-50

heden en toekomst van Indonesië

„De verhouding tussen Indonesië en Nederland laat in het algemeen niets te wensen over. Alleen incidenten als die in Makassar dreigen de goede verstandhouding te verstoren. Als verdere incidenten zoals die van de Kortenaer uitblijven, mag men hopen dat de economische en financiële toestand in Indonesië over een jaar heel wat beter zal zijn.”

HIJ, die deze woorden sprak — mr Mohammed Roem — heeft stellig recht van spreken in deze materie. De Hoge Commissaris van Indonesië is immers die man, die, met mr Van Royen, zo heeft bijgedragen tot de vreedzame liquidatie van oude en het ontstaan van nieuwe betrekkingen tussen Indonesië en ons land.

Het is voor de hersenen een sensatie, dat het voor het hart zo helemáál geen sensatie meer is, thans — vijf jaar na die Augustus-dagen van 1945 — een bezoek te brengen aan dat stukje souverain Indonesië-in-Nederland, een van die statige grote villa's in Wassenaar, de ambts-woning van mr Roem. Men is al over de ironie der geschiedenis heen, dat de tegenwoordiger van Indonesië zulk een deftig verblijf heeft in dat enorme villapark, dat zoveel Nederlands-Indische baten representeert. Men komt bij hem spreken over — het verleden, zeer zeker — maar vooral over heden en toekomst. Hoe ziet alles er uit, vijf jaar later? Men heeft vragen in het hoofd, maar aler men iets vraagt, moet mr Roem iets van het hart, iets dat verband houdt met de actueelste actualiteit. Hij spreekt de woorden, waarmee dit verslag van een vraagstuk begint, en hij voegt er dit aan toe: „Nu mer men van Nederlandse kant te veel getoemot komt aan zekere lastige elementen, dan bestaat het risico van stroomissen als de recente te Makassar. Ik begrijp heel goed, dat er nog gevoelens van laat ons zeggen dankbaarheid en solidariteit bestaan tegenover die groep van K.N.I.L.-mensen. Maar toch dient men wat het zwaarst is het zwaarst te laten wegen.”

„In sommige gevallen worden de ex-K.N.I.L.-mensen gedreven door een onredelijke vrees — als zou de Indonesische bevolking of de Apris represailles tegen hen nemen. Men moet bedenken, dat het aantal Ambonnezen, dat zich aan de zijde van de Apris heeft geschaard, groot is. Er zijn trouwens Ambonnezen, die van het begin af van harte achter onze nationale zaak hebben gestaan. Daar zijn ook top-figuren van Indonesië bij, bijvoorbeeld minister dr Leimena en de voorzitter van de Indonesische afdeling der Nieuw-Guinea-commissie Latuhary. De vrees dat er represailles zullen worden genomen tegen ex-K.N.I.L.-mensen uit Ambon is ongegrond. Als deze kwestie eenmaal is opgelost, dan maken wij geen onderscheid meer tussen Ambonnezen en anderen.”

EN dan stellen wij onze eerste vraag: Hoe zullen de mogelijkheden der individuele Nederlanders in Indonesië zijn?

„De kansen der individuele Nederlanders”, aldus de heer Roem, „zijn zoals de

medewerker van De Groene in Indonesië die beschreven heeft. Op één punt kunnen zij hun positie zelfs nog versterken — dat is door de Indonesische taal goed te leren; per slot van rekening de taal van 75 miljoen mensen. Vroeger konden de Nederlanders alleen behoorlijk contact hebben met de kleine groep intellectuelen die Nederlands sprak. Door Indonesisch te leren zullen de Nederlanders — die immers snel en goed talen leren — grotere mogelijkheden krijgen dan vroeger. Want dan komen zij niet langer in aanraking met een bovenlaag, maar ook met de gewone man. Dan pas zal Indonesië geheel voor hen openstaan. En dan zal het van ieders persoonlijke hoedanigheden afhangen hoe ver hij het brengt.”

VRAAG: Hoe ziet u Indonesië's positie in Azië worden?

„Tot dusver is wat elders in Azië gebeurde van grote invloed geweest op Indonesië. Men lette op wat er in India, China, de Philippijnen gebeurde, en wanneer men zag, dat de volken in die gebieden een grote mate van zelfstandigheid bereikten, dan stimuleerde dat het verlangen om eenzelfde positie te veroveren. Men gaf elkander morele steun. Vooral met India en de Philippijnen ontstonden nauwe banden.

De hulp der Aziatische landen kreeg ook vorm door hun activiteit in de internationale politiek. Zo hebben wij in de Veiligheidsraad veel steun gehad van India, Pakistan, de Philippijnen, de afgevaardigde van voormalig China — en trouwens ook van Australië.

Voor de toekomst wordt Indonesië een plaats in de gemeenschap der volkeren, en goede samenwerking met de landen in Azië evenals met de landen buiten Azië — waarbij mag worden opgemerkt dat nauw contact met de andere Aziaten uiteraard van nature bestaat.”

Vraag: Hoe ziet u Indonesië's politieke ontwikkeling?

En dit was het uitvoerige antwoord: „De eenheidsstaat is nu bereikt. Zo op het oog zien vele Nederlanders, die de zaken al te juridisch bekijken, dit als een afwijking van de besluiten der Ronde Tafel Conferentie. Maar ook toen heeft men toch altijd gezegd: Hoe de uiteindelijke vorm van Indonesië zal zijn, is een zaak van de Indonesiërs. Het volk moet beslissen. Welnu, het bereiken van de eenheidsstaat is in overeenstemming met de wil van het volk. Zeker, die wil heeft zich niet geuit door middel van regelmatige verkiezingen. Maar ik ben het niet eens met hen, die hierachter de dwang en intimidatie van de Apris zien. Toen men in Augustus 1945 de vrijheid proclameerde, beoogde men de eenheidsstaat.”

„Toch geloof ik dat wat er gebeurd is tussen 1945 en nu wel nuttig is geweest, en achteraf beschouwd zelfs noodzakelijk, zowel voor de historie van Indonesië als voor die van de menselijke geest. Men had de misère nodig om te komen tot de oplossing: de overdracht der soevereiniteit. De geest van Nederlanders en Indonesiërs beide moest gescherpt worden; het denken moest in goede banen worden geleid. Wat in 1945 gebeurde, was voor velen te plotseling. De periode 1945—1950 is een periode van rijping geweest. Daarbij is men wel eens afgedwaald van wat men wilde, maar dat was noodzakelijk. In de oude idealen van vrijheid en democratie is echter geen verandering gekomen. De gedachten daarover zijn volgens mij zelfs rijper geworden.”

„Wij willen een vrije staat worden, waar de menselijke vrijheden worden geëerbiedigd, waar ieder zich in vrijheid en vrijwilligheid kan ontplooiën. Dat zal ertoe leiden, dat de enkelingen zich zullen organiseren in partijen. Wat er in dat opzicht elders ter wereld gebeurt, is voor ons geen gesloten boek. Wij delen mee in die ontwikkeling. De idealen van de Franse Revolutie — vrijheid, gelijkheid, broederlijkheid — zijn ook naar Indonesië gevaren. En de godsdienst van de grote meerderheid der Indonesiërs, de Islam, predikt eveneens godsdienstvrijheid, individuele vrijheid en gelijkheid onder de mensen.”

„In Indonesië is trouwens al sinds eeuwen her aan belangrijke democratische beginselen uitvoering gegeven. Het kiezen van mensen, die verantwoordelijkheid dragen tegenover de gemeenschap is in Indonesië een ingewortelde gewoonte, die zelfs gedurende de eeuwen der Nederlandse overheersing werd geëerbiedigd en gehandhaafd. Het desahouf is van oudsher gekozen door het volk, en de dessa is de bouwsteen van de staat.”

„Thans begint men aan de uitvoering van een verkiezings-regeling voor geheel Indonesië. Er zijn reeds verkiezingscommissies ingesteld. Vroeger had alleen het gezinshoofd — man of vrouw — het stemrecht. Voortaan zullen alle mannen en vrouwen van 18 jaar en ouder mogen stemmen.”

VRAAG: Hoe ziet u Indonesië's toekomst in sociaal en economisch opzicht?

„De Indonesische arbeiders hebben thans alle gelegenheid om zich te organiseren. Het wapen van de staking — dat vroeger niet mocht worden gebruikt — is erkend. Wanneer allerwegen het besef groeit, dat het lot van de arbeiders nauw verbonden is met dat van de bedrijven, kan er een evenwicht komen. Het bedrijfsleven behoeft niet ongerust te zijn. Het zal aanspraak kunnen maken op een redelijke winst, een winst die niet alleen bepaald wordt door de verlangens der ondernemers, maar ook door de verhouding tot de arbeiders.”

„Met het bereiken van de eenheidsstaat zijn politieke en psychologische weerstanden verdwenen. Men kan zich thans met alle energie en concentratie-van-aandacht wijden aan de opbouw van het land. Ik zie dit als een factor die de ontwikkeling zal versnellen.”

„Het is een feit, dat vele Amerikanen en Europeanen zich nog altijd afvragen hoe de invloed van het communisme in Indonesië zal zijn. De tegenwoordige leiders van Indonesië, die zowel nationaal als internationaal al enig vertrouwen genieten, hebben al herhaalde malen verklaard, dat Indonesië zich zal ontwikkelen in eigen richting, naar eigen wezen en inzicht. Dat zal wèl communaal zijn, dus met grote verbondenheid der gemeenschap, maar niet communistisch.”

„Toch begrijp ik wel, dat — bij alle vertrouwen in de Indonesische leiders — de Europeanen en Amerikanen even de kat uit de boom willen kijken. Als zij maar beseffen, dat dit de economische ontwikkeling wel een beetje kan vertragen. Het zou vlugger gaan als men niet later steun wilde geven maar nu. Als het volk niet ziet, dat eten en kleding beter worden, dan zal het zeggen: „Wat hebben wij aan de vrijheid? Wij hebben het nog even beroerd als vroeger.” Ik bedoel dit niet als een soort dreigement aan Amerika's adres: Als je niet gauw helpt, komt het communisme. Ik wil slechts zeggen, dat de bereidheid tot steun niet te veel gecombineerd moet worden met een houding van de-kat-uit-de-boom-kijken.”

Onze laatste vraag (terugkeer naar de actueelste actualiteit): Hoe staat Indonesië thans in de Koreaanse kwestie?

En het antwoord: „Indonesië's houding is neutraal, maar niet passief. Ook wij willen, net als India, doen wat in ons vermogen ligt om de vrede naderbij te brengen.”

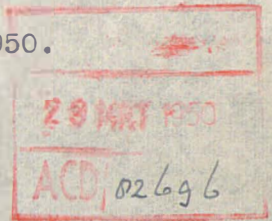
Aan H.B.

Van B.St.

24 Maart 1950.

Onv. 27. 3. 50

Agenda en retour.
B.III

"DE GROENE AMSTERDAMMER"

De reorganisatie bij het weekblad "De Groene Amsterdammer" nadert zijn voltooiing. Vermoedelijk ingaande 1-4-1950 wordt dit een coöperatie.

De N.V. blijft bestaan, doch het aandelenpakket komt geheel in handen van de coöperatie. De eerste maal zal het bestuur van de coöperatie worden aangewezen. In het vervolg zal dit bestuur door de leden worden gekozen.

De volgende personen zijn uitgenodigd om zitting te nemen in de diverse colleges:

a. Bestuur:

- x 1. Jhr. Dr. M.R. Rademacher Schorer, Directeur Utr. Brandwaarborg Mij. te Utrecht.
- x 2. Prof. Dr. G. van der Leeuw, Hoogleraar te Groningen.
- (K) x 3. Prof. Dr. H.J. Pos, Hoogleraar te Amsterdam. *Jobb.*
- 4. Dr. D.R. Koolhaas, Voorm. Hoofd Nijverheid Ned. Ind. Dep. v. Econ. Zaken te Utrecht.
- 5. Dr. J. Leopold Siemens, Voorzitter Ned. Specialistenver. te Laren.
- (K) x 6. Fedde Schurer, Letterkundige en Redactieraad Heerenveense Koerier.
- x 7. Eén der leiders van "De Groene", verm. Mr. Dijkstra.
- 8. Dr. J. Ph. Backx, Dir. Thomsen's Havenbedrijven te Rotterdam.
- x 9. Mr. E. Straat, Red. Kroniek van Kunst en Kultuur.

b. LEDENRAAD:

Noorden

- 1. Jhr. J.W.J. Witsen Elias, Voorzitter Kunst aan Allen te Leeuwarden
- X 2. Drs. J. Sluiter, Dir. Bijkantoor R.V.S. te Groningen.
- 3. Dr. D.A. Wumkes, Rector Lyceum te Emmen.

Oosten

- 4. Mr. H.J. Bouman, Advocaat te Zwolle.
- 5.
- × 6. Jan H. Groot, Letterkundige te Arnhem.

Centrum

- 7. Mevr. J.R. Meulenhoff-de Haan te Amsterdam.
- × 8. Dr. D. Loenen, Classicus te Amsterdam.
- Ⓚ 9. Prof. Dr. H. Freudenthal, Hoogleraar te Utrecht. 6934

Westen

- × 10. Dr. H.E. van Gelder, Oud-Directeur Haags Gem. Museum, Den Haag.
- 11. Mevr. M. Waiboer-van Elteren, te Anna Paulowna.
- 12. L. Neher, Dir.Gen. der P.T.T. te Den Haag.

Zuiden

- 13. Mr. F.W. Adriaanse, Advocaat te Middelburg.
- × 14. Dr. C.J. Dippel, Scheikundige te Eindhoven.
- 15. Mr. J.T.J.M. Tielens, Rechter te Maastricht. (?)

c REDACTIERAAD

- 1. Prof. H.J. Pos, Hoogleraar te Amsterdam.
- 2.
- Ⓚ 3. V.E. van Vriesland, Voorzitter P.E.N.-club en Letterkundige te Amsterdam. 9692
- × 4. J. Piebenga, Hoofdredacteur Leeuwarder Courant te Leeuwarden.
- 5. Dr. C.J. Dippel, Scheikundige te Eindhoven.
- × 6. J.B.Th. Spaan, Chef Nieuwsdienst Wereldomroep te Hilversum.
- × 7. Een der leiders van "De Groene", verm. Mr. Dijkstra.

Ulo
X 3. Prof. R.F. Beerling, Hoogleraar te Djakarta.

④ 4. Nugroho, Socioloog te Leiden. 8889

5. Dr. A. Alberts, Indoloog te Amsterdam.

BX. 79318.
VIII. TZ.10.

10 Februari 1950.

GEHEIM.

Voorlichting ten behoeve
van en in de Verenigde
Staten van Indonesie.

UITTREKSEL	
Uit	: 00.1630
Ag.no.	: B. 79318
Voor	: 00.741

Ik heb de eer Uw Excellentie hiernevens aan te bieden een geheim rapport met bijlage, handelende over de voorlichting ten behoeve van en in de Verenigde Staten van Indonesie.

Ter bekorting moge naar de inhoud daarvan verwezen worden.

HET HOOFD VAN DE DIENST,

Mr. L. Einthoven.

AAN:

Z.E. de Minister President,
Z.E. de Minister van Binnenlandse Zaken,
Z.E. de Minister van Buitenlandse Zaken,
Z.E. de Minister van Economische Zaken,
Z.E. de Minister van Sociale Zaken,
Z.E. de Minister van Uniezaken en Overzese Rijksdelen

te

's-GR A V E N H A G E.

Dit goede bron werd het navolgende vernomen.

Te Utrecht is kortgeleden opgericht "De Stichting Nederland-Indonesië".

Als oprichter van deze stichting wordt genoemd Dirk SCHULP, wonende Nassaukade 145 te Amsterdam, Directeur van het weekblad "De Vlam". Van hem is bekend, dat hij enige tijd geleden deelgenomen heeft aan besprekingen - al dan niet op zijn initiatief - en te geraken tot een nauwe samenwerking tussen de zgn. Vlamgroep en de Regering der P.I.S. ten behoeve van economische, sociale en politieke voorlichting. Hiertoe zou een lichaam in het leven geroepen worden en zou Jef Laast naar Indonesië vertrekken.

Sedert schijnt hierin evenwel wijziging gekomen te zijn. Thans vertrekt de te Amsterdam woonachtige DARSONG derwaarts om op te treden als hoofdredacteur van een niet bij name genoemd blad.

Tijdens de onderhandelingen met de Vlam-groep zou de Minister-President van de P.I.S.-regering de voorwaarde gesteld hebben, dat Darsong in de redactie van "De Vlam" zou worden opgenomen. Dit laatste heeft intusschen kortgeleden plaats gehad.

De onderhandelingen met de P.I.S.-regering betreffende de uitgifte van het weekblad "De Vlam" in de Verenigde Staten van Indonesië zijn intusschen echter naar vernomen wordt op een dood spoor gelopen. Vermoedelijk is men er in Indonesië enigzins huiverig voor daar te lande een blad met zo'n politiek linkse inslag als "De Vlam" te laten uitgeven.

Sedert heeft de directie van "De Groene Amsterdammer" blijkbaar vergunning gekregen en dit blad in Indonesië uit te geven. De bekende heer Wormser van het "Algemeen Indisch Dagblad" te Bandjoeng zou zich garant gesteld hebben voor een oplage van 13.000 exemplaren tegen een abonnementsprijs van fl. 50.- per jaar.

De hoofdartikelen zullen naar verluidt gelijk zijn aan die in het hier te lande verschijnende blad, aangevuld met artikelen speciaal van belang voor de Indonesische economie.

De uitgifte van het blad in Indonesië heet een uitkomst te zijn, omdat de financiële toestand van "De Groene Amsterdammer" verre van rooskleurig is. In verband hiermede wordt hierbij overgelegd een beknopt financieel overzicht per 1 Januari 1950.

Tenslotte wordt hierbij nog medegedeeld, dat voornoemde stichting Nederland-Indonesië, een het hoofd waarmen een gemengde commissie van Nederlanders en Indonesiers zou komen te staan, ook een blad zou gaan uitgeven.

QUOTIS AANTIEDINGEN

Per 1 Januari 1950 (Globaal).

Inkomsten per week:

Abonnementen (20.000 x 0.19½)	Fl. 4000.-	
Advert. (1½ pagina)	1000.-	
Losse verkoop (6500 x 0.15)	<u>1000.-</u>	
		Fl. 6000.-

Uitgaven per week:

Salariissen redactie	Fl. 900.-	
Salariissen directie en admin.	1100.-	
Redswerkers	350.-	
Kantoor etc.	500.-	
Diversen, overhead	<u>150.-</u>	
	Fl. 3000.-	
Drukkosten etc.	<u>4000.-</u>	Fl. 7000.-

Verlies per nummer os. Fl. 1000.-

Inclusief andere kosten kan het verlies per jaar geraamd worden op Fl. 75.000.-.

Notitie

Aan: KA-RA
Van: H.B.
No.: 77926
Ond.: De Groene Amsterdammer.

UITGEVOERD

Naar aanleiding van Uw rapport dd. 13.1.1950 No. A. 230 betreffende bovenvermeld onderwerp, bericht ik U, dat dezerzijds het volgende bekend is:

De N.V. "De Groene Amsterdammer" is een onafhankelijk, vooruitstrevend politiek en cultureel blad. Gedurende de tijd van zijn bestaan heeft de redactie altijd gepoogd een zelfstandig oordeel te behouden, los van de mening van andere bladen of politieke partijen. De algemene tendenz onder de meeste leden van de redactiestaf is - niet in tegenspraak met het karakter van het blad - gematigd links.

In sommige daarin verschijnende artikelen, met name de commentaren, hoofdartikelen en politieke journalen ("Het oog der wereld") is ongetwijfeld een neiging naar het communisme, zoals het zich momenteel presenteert, duidelijk waarneembaar. In een ander Nederlands weekblad werd "de Groene" eens betiteld als crypto-communistisch.

Deze tendenz in de politieke beschouwingen moet worden toegeschreven aan Mr. Riens Hendrik DIJKSTRA, geb. 7.7.1902 te Amsterdam, wonende aldaar, die door middel van zijn aandelenbezit - hij heeft ruim de helft van het bedrijfskapitaal tot zijn beschikking - grote invloed op de gang van zaken kan uitoefenen.

De communistische journalist van "de Groene", Mr. Samuel DAVIDS, geb. 8.2.1897 te Amsterdam, wonende aldaar, is zijn beschermeling en wordt in staat gesteld zijn eenzijdige berichten onveranderd in het weekblad te plaatsen.

De belangen van de oorspronkelijke uitgever, Th. A. M. MOUSSAULT, zijn geheel op de achtergrond, doordat in 1948 om redenen van politieke aard tussen deze en Dijkstra een breuk ontstond. Dit geschil culmineerde in een kort geding, daar Moussault een fusie wilde aangaan met het (gematigder) Nederlandse weekblad "Vrij Nederland" en Dijkstra zich daartegen verzette.

Door zijn grotere financiële deelname bleef Dijkstra in dit proces aan de winnende hand.

Sindsdien is hij in staat zijn wil, ook tegen de zin der andere redactieleden, door te zetten en hij maakt hiervan ook gebruik. Hij heeft een nihilistische/ en is zeer opposant. De redactievergaderingen zijn dikwijls zeer

/ inlag.

-rumoerig-

rumoerig en gelijken op kleine oorlogen, waar de meerderheid het voortdurend tegen de minderheid moet afleggen. De andere leden van de redactie zijn zeker niet communistisch gezind. Als gespecialiseerde vaklieden hebben zij weinig interesse voor de politiek.

Hun namen zijn:

A. KOOLHAAS, redacteur kunst, sociaal voelend, georiënteerd op de P.v.d. A..

Mej. Fiki STAM, redactrice Kunst en Vrouwenpagina, liberaal-progressief, tamelijk religieus;

H. Koningsberger, reportages en litteratuur, humanist, anti-communist;

J.H. KRAMER, redactie-secretaris, gelovig Katholiek, progressief in sociaal opzicht; anti-communist;

C. NICOLAI, public relations en Kunst, humanist, anti-communist.

J. van KEULEN, redacteur-opmaker en illustrator, georiënteerd op de P.v.d. A..

Ook onder de vaste medewerkers van het blad bevinden zich vrijwel geen communisten. Onder de minder geregelde medewerkers treft men wel eens communistisch georiënteerde personen aan. Dit is een gevolg van het principe, dat de redactie van "de Groene" handhaaft, bij voorkeur bevoegde specialisten voor de behandeling van een bepaald onderwerp aan te schrijven.

Teneinde aan de onaangename verhoudingen in de redactie een einde te maken werden door de zakelijke leiding, gesteund door de meerderheid der redactieleden, plannen ontworpen voor de oprichting van een coöperatieve vereniging, met het doel de macht van Dijkstra te breken. Vanzelfsprekend werd Dijkstra niet in kennis gesteld van de werkelijke reden van deze verandering.

Vermoedelijk is deze reorganisatie reeds voltooid. De Naamloze Vennootschap blijft bestaan, doch het aandelenpakket komt geheel in handen van de coöperatie. De eerste maal zal het bestuur van de coöperatie worden aangewezen, doch naderhand door de leden worden gekozen.

De personen, uitgenodigd om zitting te nemen in de verschillende colleges zijn voor het merendeel niet-communistisch.

Van de negen personen, aangezocht voor het bestuur van de coöperatie zijn er slechts twee van wie communistische sympathieën bekend zijn t.w.

Prof. Dr. Hendrik Josephus FOS, geb. 11.7.1898 te Amsterdam, wonende te Haarlem, die destijds verbonden was aan de "Vrije Katheder" en

Fedde SCHUREN, geb. 25.7.1898 te Smallingerland, wonende te Heerenveen, van beroep journalist, eertijds abonné op de "Vrije Katheder". Mogelijk is ook Mr. Dijkstra voornoemd hiervoor aangezocht.

Van de vijftien aangezochte leden voor de ledenraad kan slechts Prof. Dr. Hans FREUDENTHAL, geb. 17.9.1905 te Luckenwalde (Dld), hoogleraar, wonende te Utrecht. Hij is sterk pro-Russisch en een der meeste actieve bestuursleden van het Verbond van Wetenschappelijke Onderzoekers.

In de nieuwe redactieraad hebben zeven personen zitting, onder wie waarschijnlijk:
Prof. Dr. H.J. POS voornoemd
Mr. DIJKSTRA voornoemd en de communistische schrijver Victor Emanuel van VRIESLAND, geb. 27.10.1892 te Haarlem, wonende te Amsterdam.

Voor de Indonesische Adviesraad werden vijf personen aangezocht. Onder deze bevinden zich:
Prof. Dr. Willem Frederik WERTHEIM, geb. 16.11.1907 te St. Petersburg, wonende te Amsterdam, een warm voorstander van het Russische communisme,
Prof. Sunario MOLOPAKING, hoogleraar te Solo, die in 1947 zitting had in een comité ter voorbereiding van een conferentie van de W.F.D.Y. in November van dat jaar in Azië, en
MUGROHO, geb. 7.7.1920 te Mojokerto, wonende te Leiden, die in 1948 gemeld werd als Indonesisch medewerker van "De Vlam".

De overige personen staan niet als communistisch georiënteerd bekend.

De oplage van "de Groene" was per 1.1.1950: 26.500 exemplaren. Bekend werd, dat het blad werkte met een verlies van circa F.1000.- per week. Met bijkomende onkosten van andere aard wordt het verlies over 1948 geschat op rond F.75.000.-

De schrijver "Americus" is identiek aan Daniel SCHORR, van wie dezerzijds echter verdere persoonsgegevens ontbreken. Hij fungeert als medewerker voor Indonesische zaken, de R.T.C., de Benelux e.d. en is gedetacheerd te 's-Gravenhage. Zijn identiteit is echter mogelijk alleen aan Mr. Dijkstra en Davids bekend.

(III).

F.B.
24 April 1950

III

13
R

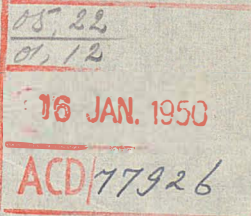
RAPPORT

Van: KA-R.A.

Aan: Hoofd B

No.: A. 230

ONDERWERP: de Groene Amsterdamer

Clipper vraagt ons of we hem inlichtingen zouden kunnen verstrekken omtrent het bovengenoemde blad. In het bijzonder zijn de volgende punten voor hem van belang:

- a. Wie is de eigenaar; kapitaal; politieke kleur van de eigenaar(s),
- b. Wie zijn de redacteuren en wat is hun politieke overtuiging?
- c. De "policy" der redactie,
- d. Oplaag,
- e. de identiteit van de schrijver, die zijn artikelen ondertekent met "Americus"
(Clipper veronderstelt, dat hij identiek is aan SHOR van de Christian Scientist Monitor, het Amerikaanse blad dat hij hier vertegenwoordigt.)

Clipper zou iedere mededeling betreffende het bovenstaande onderwerp op prijs stellen.

13.1.1950

H.B.V.D. C

21 DEC 1949
76 015
Volgens

LOP KAART
ACD/ 46
DAT: 6/6/50
PAR: 401

Aan H.B.

van B.St.

Daarna
B III

Dinsd. 16.12.49.

De plannen tot reorganisatie van het weekblad "De Groene Amsterdammer", namelijk om dit blad zijn odium van communistische oriëntatie te ontnemen en er weer van te maken wat het vroeger was, een onafhankelijk vooruitstrevend, liberaal tot "roze" orgaan, verkeren in een vergevorderd stadium. Gezien het feit, dat de twee personen - Mr. Dijkstra en Mr. S. Davids - aan wie dit weekblad zijn communistische oriëntatie uitsluitend te danken heeft, met de achtergrond van de reorganisatie onbekend zijn, wordt verzocht van het hierna volgend overzicht een zeer vertrouwelijk gebruik te maken.

DE GROENE AMSTERDAMMER, Frederiksplein 22, Amsterdam.

WD 95-56

④ Aandelenpakket voor ruim de helft in handen van Mr. R.H. Dijkstra, die eveneens zowel als zaken-advocaat als financieel in vele opzichten verwickeld is met verschillende filmondernemingen, met name o.a. geïnteresseerd is in het Alhambra Theater te Amsterdam, en in de F.L.D. Strengholt Film.

B III

De belangen van genoemde filmkringen worden bij de Groene vertegenwoordigd door de gedelegeerd commissaris Dubbeldeman (Bachstraat 8, Amsterdam), die zakelijk grote invloed uitoefent, vooral via de directeur van de Groene, de heer H.P. van Leeuwen, (Sarphatistraat III 31, Amsterdam).

De belangen van de oorspronkelijke uitgever, de heer Theo

Mousseault, voor zover eventueel nog in de vorm van aandelen aanwezig, zijn na de breuk van deze met de heer Dijkstra, volledig op

de achtergrond geschoven. (deze breuk tussen twee vrienden, die beiden al ongeveer 25 jaar aan de Groene hebben samengewerkt, kwam zowel uit politieke verschillen voort, als uit zakelijke, wat culmineerde in een kort geding, toen Mousseault de Groene wilde fusioneren met Vrij Nederland, en Dijkstra zich hiertegen verzette. Aangezien Dijkstra bij dit proces ruim de helft van de aandelen bleek te vertegenwoordigen, won hij.)

Over Dijkstra wordt hieronder nader gesproken in redactioneel verband.

Op aandrang van de gedelegeerd commissaris, en in samenwerking met de directeur, wordt nu een poging ondernomen om enerzijds de kapitaalspositie van de Groene te versterken, en anderzijds de overmachtspositie van Dijkstra, als voornaamste aandeelhouder en hoofdredacteur, uit te schakelen.

Men wil omstreeks 1 Januari komen tot oprichting van een Coöperatieve Vereniging, die de uitgave van de Groene ter hand neemt, en dus in eerste instantie het aandelenpakket overneemt, en die bovendien op cultureel gebied werkzaam zou moeten zijn voor haar leden, door het organiseren van culturele manifestaties, voorstellingen, lezingen, tentoonstellingen, etc., in het genre waarin de Groene zich met zijn Negerballetten, Henry V, Filmclub "Film van de Maand", Schildersprenten, etc. al lang bewoog.

Van deze vereniging zou elke lezer of geïnteresseerde lid kunnen worden, tegen storting van eenmaal tien gulden (aandeel), en een jaarlijkse contributie van f 2,50. Hiervoor wordt men dus "mede-eigenaar" van de Groene, en profiteert men van de premies en culturele manifestaties, die boven werden genoemd.

Deze Coöperatie zou een gekozen Bestuur moeten hebben, en tevens een Redactieraad uit de leden. Het Bestuur zou invloed moeten uitoefenen op de zakelijke leiding; de Redactieraad idem op de inhoud van het

blad.

De Heer Dijkstra is op de hoogte van de uiterlijkheden van dit plan, niet van de bedoeling hem te isoleren. Gedelegeerd commissaris en directie hebben ter voorbereiding van het plan, om later de bezoldigde secretaris, eventueel directeur van deze coöperatie te worden, en om de manifestaties te organiseren, aangetrokken de toneelcriticus

/ C. Nicolai (Albr. Durerstraat 46, Amsterdam).

Deze is van de werkelijke bedoelingen op de hoogte, en sedert 1 Nov. (op tijdelijk contract als adviseur-organisator) in functie.

In verband met de invloed van Dijkstra, met name in verband met de linkse tendenzen, zal het van groot belang zijn dat de opzet van de coöperatie slaagt door medewerking van de personen die worden aangezocht voor het Voorlopig Bestuur en voor het Comité van Aanbeveling, waarvan achterstaand de namen.

Het odium van communistische orientatie heeft de Groene uitsluitend te danken aan twee personen, de voornoemde heer Dijkstra en de heer Mr. Sem Davids. De Groene is 73 jaar altijd een zo onafhankelijk mogelijk blad geweest, meestal onder een redactie die vooruitstrevend liberaal tot "roze" was. Deze onafhankelijkheid heeft er uiteraard ook in het verleden vaak toe geleid, dat de Groene in sommige opzichten een oppositieblad leek, terwijl progressiviteit op het bij dit blad zo belangrijke onderdeel "cultuur" door het omverwerpen van gevestigde smaken eveneens een oppositionele indruk maakte.

Al deze, op zich zelf in een land zeer noodzakelijke tendenzen, zijn nog steeds aanwezig, zonder spoor van communistische invloed, welke zich alleen en uitsluitend uit in de commentaren, hoofdartikelen en politieke journaals ("het oog der wereld") van Davids; ten dele ook in eventuele commentaren en hoofdartikelen van Dijkstra.

Alle verdere redacteuren zijn hoogstens roze, vaak niet eens, maar

hebben, evenmin als de verdere vaste medewerkers, niets in te brengen tegen de dictatoriale figuur van Dijkstra en zijn protege Mr. S. Davids, welke laatste ongetwijfeld communist, alhoewel misschien niet bij de partij aangesloten is. Dijkstra is enerzijds, als advocaat van trusts en kartels en als kapitaalbezitter, ontegenzeggelijk van huis uit kapitalistisch ingesteld. Anderzijds brengt zijn overgrote cerebraliteit hem tot een zeker levensnihilisme, dat hem grootbehagen doet scheppen aan het "in oppositie zijn", in het verwekken van relletjes. Een sterke geldingsdrang vergroot nog deze behoefte aan choqueren, die hem er vaak toe brengt de (communistische) kant van Davids te kiezen. Dijkstra is van het soort intellectuele rekels, die zozeer verslaafd zijn aan het ingooien van ruiten, dat ze desnoods hun eigen glazen ingooien als het maar rinkelt. Mr. Davids is het intellectuele soort dialecticus, die uit geloof in de superioriteit van eigen zienswijze bereid zal zijn mee te doen aan een practijk, die deze zienswijze dient, hoewel de methoden en de mensen eigenlijk niet passen bij zijn structuur. Een salon-marxist, die met overgave terwille van zijn eigen visie een practiserend kominformman zou kunnen zijn.

Dat de verdere redactie en vaste medewerkers zeker niet aan deze communistische oriëntatie willen meedoen, moge blijken uit onderstaande opsomming:

- We hebben met de opsomming van Davids en de opsomming van Davids maar 0000. om te zenden.*
9556.
K Mr. R.H. Dijkstra, Amstedijk 111, Asd., "nihilist" zonder communist (Hoofdredacteur) te zijn, zie hierboven
6892.
K Mr. S. Davids, buitenlands redacteur en commentator, "communist"
- 6082
A. Koolhaas redacteur kunst, individualistisch kunstenaar, hoogstens roze, sterk sociaal voelend.

Mej. Fiki Stam, redactrice kunst en vrouwenpagina, liberaal-progressief, vrijzinnig hervormd, tamelijk religieus.

H. Konigsberger, individualistisch intellectueel uit liberaal milieu, anti-communistisch, humanist (reportages en literatuur)

J.H. Kramer, gelovig Katholiek, progressief in sociaal opzicht, sterk anti-communistisch (redactie-secretaris)
(toegevoegd)

C. Nicolai, humanistisch, anti-communistisch, hoogstens gematigd roze (public-relations en kunst)

J.v.Keulen, roze kunstenaar (redacteur-opmaker en illustrator)

VASTE MEDEWERKERS

J. Visser, conservatief ("Tarquinius", belastingzaken, "het levendig getal", pseud. ook wel "Tau Phi", commentaartjes op pag. 2 getekend met een vignet van gekruisde "V"'s)

Ds. Kroon, roze, maar anti-communist (geestelijke zaken)

J.J. Vriend, links-liberaal, (architectuur)

Math. Vermeulen, Katholiek, felle individualist (muziek)

v.d. Ster, Laren, liberaal ("Oubol", "bij ons in het dorp", etc.)

Meijers, conservatief, (nederlands, letterkunde, charivarii)

Justus Meijer, liberaal, anti-communist ("Pluto", Beursbengel, etc.)

~~Justus Meijer, liberaal, anti-communist ("Pluto", Beursbengel, etc.)~~
v.d. Woesteyne, socialist, (economische zaken)

Is dit ?? Kerk? X | Kelk, individualistisch kunstenaar, hoogstens roze (letterkunde)

Zandstra, religieus Hervormd (natuur)

dit belangrijk is.
13/11

X | Prof. Reichenfeld, socialist ? (wetenschappen)

X | Lex Metz, communist ? (protege van Dijkstra. Illustraties)

Opland, katholiek, (illustraties)

X | Evert Werkman, socialist)

Carmiggelt, gematigd socialist)

Crevecour, liberaal)

medewerkers kleine krant

| Focke, socialist ?

Huet, conservatief ("Inktpotje") (de Huet van de N.R.C.)

Onder de minder geregelde of individuele medewerkers treft men af en toe uiteraard wel communistisch georiënteerden aan, met name op het gebied van de kunst, doch dit is een uitvloeisel van de vaste politiek van de Groene om bij voorkeur bevoegde specialisten een onderwerp te laten behandelen. Zo publiceert af en toe bv. Prof. Pos over filosofie of Sandberg over kunst.

De eerstgenoemde negen medewerkers behoren tot de vaste bezoekers van de zg. grote redactievergadering op elke Donderdag.

Behalve bij de heren Dijkstra en Davids, is bij de verdere redacteuren en medewerkers de politiek een weinig op de voorgrond tredende factor, daar de meesten als gespecialiseerde vaklieden weinig interesse hebben in politiek. Gemeen hebben echter allen een tamelijk sterke sociale inslag en vooruitstrevendheid elk op eigen gebied.

De medewerker voor Indonesische Zaken, de RTC, de DCA, de Benelux en dergelijke zaken is de te den Haag gedetacheerde Amerikaanse journalist Daniel Schorr, die ook als "Amerikus" publiceert. Dit is een geheim, dat uitsluitend aan Davids en Dijkstra bekend is.

Resumerende:

De zakelijke leiding van de Groene is in liberale handen.

De redactie is een gemengd gezelschap, in hoofdzaak anti-communistisch, individualistisch, en democratisch.

De Hoofdredacteur-eerste aandeelhouder en zijn communistische protégé zijn verantwoordelijk voor de eventuele "communistische stemmen" in het blad.

Door de aandacht echter, die de hoofdartikelen, politieke commentaren en buitenlandse journalen plegen te krijgen, wordt door de lezers vaak de linkse orientatie overschat.

Door de overmachtige positie en autoritaire persoonlijkheid van de hoofdredacteur wordt de andersgerichte gedachtenlijn van de overige merendeels zeer jonge redacteuren, geheel overschaduwde. De redactievergaderingen hebben veel weg van kleine oorlogen, waarbij de

*Op kaart
Shorr bij
Schuyt
verpleet
v. a. functie*

meerderheid het echter voortdurend verliest van een minderheid.
De zakelijke leiding, gesteund door het merendeel der redactie,
poogt door oprichting van de coöperatieve vereniging de macht van
Dijkstra en Davids te breken.

December 1949.

ZULIEN WORDEN AANGEZOCHT ZITTING TE NEMEN IN HET BESTUUR:

(K)

Prof. v.d. Leeuw, Groningen

(K)

Jhr. Rademacher Schorer, Utrecht

(K)

Annie Romein-Verschoor, Amsterdam

5058

Ir. Neher, den Haag

Mej. Mr. Hudig, kinderrechter te Rotterdam

Mr. d'Ailly, Amsterdam

(K)

Dr. H.J. Frietema, Direct. Nat. Cooper. Raad, Rotterdam

Ir. Tromp, Directie Philipsfabrieken

Mr. van Lier, oud Gemeentesecretaris van Amsterdam

RESERVE; INDIEN BOVENGENOEMDEN NIET BESCHIKBAAR ZIJN:

Mr. Reinink, OKW, den Haag

Mr. Kiveron, OGD, den Haag

PD 22778 (niet op kaart)

Mr. In 't Veld, den Haag

Mr. Oud, Rotterdam

(K)

Mevr. Posthumus v.d. Goot, Amsterdam

(K)

Ir. Dippel, Philips, Eindhoven

Prof. Kranenburg, den Haag

(K)

Prof. Pos, Haarlem

(K)

Prof. Pompe, Utrecht

(K)

Ph. Idenburg, Centr. Bur. Statistiek, den Haag

8685

- (K) | Prof. Donkersloot, Amsterdam
(K) | Mevr. Prof. Hazewinkel, Amsterdam
/ | Mr. Klaasse, Amsterd. Bank, Amsterdam
'X | Mr. F. de Boer, Scheepvaartl. Amsterdam

WORDEN UITGENODIGD VOOR HET COMITE VAN AANBEVELING:

Overheid, landelijk.

- Dr. W. Drees Beeklaan 502, den Haag
J. in 't Veld van Hogenhoucklaan 74, den Haag
Mr. A.H. Joakes Bedelstraat 25, den Haag
Prof.Mr.P.Lieftinck, Essenlaan 22, Rotterdam
Mr. N.G. Reinink
(K) ^ | Mr.H.J.Scholvink, Park de Werve 26, Voorburg
(K) + | J.M. Kiveron, Mesdagstraat 114, den Haag
(K) / | Dr.C.Beekenkamp, Soutelandelaan 55, den Haag
Mr.D.G.W.Spitzen, Hertelaan 4, Wassenaar
Mr.S.J.Fockema Andreae, Hopstraat 6, den Haag

Overheid, Stedelijk, Provinciaal.

- Mr. A.J. d'Ailly, Herengracht 502, Amsterdam
Mr. A. de Roos, Harmoniehof 45, Amsterdam
Mr. P.J. Oud, Hoflaan 71, Rotterdam
(K) | Drs. J.van Hessen, Westerstraat 9, Almelo
M.A.Reinalda, Nieuwe Gracht 49, Utrecht
Hhr.Mr.J.Smits van Oyen, Soeterbeek, Eindhoven

Wetenschap.

Prof.H.J.Pos, Wilhelminastraat 41, Haarlem

9 ~~(K)~~ Prof.Dr.J.J.v.Loghem, Verlengde Houtweg 6, Laren N.H.

Mevr.Prof. Hasewinkel, Amsterdam

~~(K)~~ Prof.Dr.J.⁷³²⁷Piesser, Maasstraat 150, Amsterdam

~~(X)~~ Prof.Mr.H.R.Hoetink, Tintorettostraat 6, Amsterdam

~~(K)~~ Prof.Dr.J.M.⁶⁰⁸⁶Romein, Victorieplein 21a, Amsterdam

~~(K)~~ Prof.Dr.W.F.⁵²²¹Wertheim, Stadionkade 12, Amsterdam

~~(K)~~ Prof.Mr.J.Kisch, Nic.Witsenkade 28, Amsterdam

~~(X)~~ Prof.Mr.A.Pitlo, Vossiusstraat 47, Amsterdam

~~(K)~~ Prof. Leopold Siemons, Leiden

Prof.Dr.J.B.B.de Josselin de Jong, Dorpsstraat 21, Oegstgeest

~~(X)~~ Prof.Dr.C.J.Gorter, Lorentzkade 40, Leiden

9 ~~(K)~~ Prof. de Grooth, Leiden

Prof.Mr.E.M.Meyers, Rijnsburgerweg 13, Leiden

Prof.Mr.W.Pompe, Maliesingel 41, Utrecht

~~(K)~~ Prof.Dr.H.R.Kruyt, Catharinasingel 118, Utrecht

~~(K)~~ Prof.Dr.G.Th.Kempe, Stationsstraat 18, Utrecht

~~(K)~~ Prof.Dr.M.G.J.⁴⁷⁶⁸Minnaert, Zonnenburg 1, Utrecht

~~(K)~~ Prof.Dr.W.J.A.Kernkamp, Homeruslaan 66, Utrecht

~~(K)~~ Prof.Dr.H.⁶⁹³⁴Freudenthal, Schubertstraat 40, Utrecht

~~(X)~~ Prof.Dr.G.v.d.Leeuw, Kraneweg 107, Groningen

~~(K)~~ Prof.Jhr.P.J.Winter, Rode Weeshuisstraat 21, Groningen

Dr. Sis Heyster, Rijksstraatweg 16, Oudenrijn (post Utrecht)

Prof. Holst, Delft

Prof.J.Tinbergen, Sijzenlaan 41, Den Haag

Dr.F.L.Polak, p/a Centraal Planbureau, Raamweg, den Haag

~~(K)~~ Prof.Dr.F.S.P.van Buchem, Oranjesingel 6, Groningen

Kunst. Letteren.

✓ | Mevr. Top Naeff, de Wittstraat 25, Dordrecht

Ⓚ | Mevr. Henr. Roland Holst, ⁷⁵⁹⁰

✓ | A. Roland Holst, Nesdijk 7, Bergen N.H.

✓ | Jan Engelman, v.Asch v. Wijckkade 29 bis A, Utrecht

Ⓚ | Victor E. van Vriesland, ⁹⁶⁹² Postjeskade 249, Amsterdam

✓ | Prof. Dr. N.A. Donkersloot, ⁰⁶⁸⁵ Victorieplein 25, Amsterdam

Ⓚ | Mr. M. Nijhoff, ⁹⁶⁹³ Kl. Kazernestraat 1, Den Haag

✓ | Dr. P.H. Ritter, Adm. van Gentstraat 23, Utrecht

Ⓚ | A. van Duinkerken, ³⁹⁹³ Lomanstraat 73, Amsterdam Z.

✓ | Drs. Fokke Sierskma Verlengde Visserweg 11, Groningen

Ⓚ | H. de Vries, Onnerweg 85, Haren (Gr.)

Kunst. Beeldende -

✓ | A.M. Hammacher, p/a Rijksmuseum Kröller-Müller, Post Harskamp

Ⓚ | W.J.H.B. Sandberg, ⁴⁶³¹ Maasstraat 80, Amsterdam

✓ | Ch. Roelofs Laren

PD? ✓ | Hildo Krop Amstel 57, Amsterdam

Ⓚ | J. Radecker ⁹⁹³¹ Amstel Amsterdam

✓ | Ton Koot Muiderslot Muiden

✓ | J. Wiegers O.Z. Achterburgwal 167, Amsterdam

Ⓚ | Charley Toorop ⁸⁸⁷⁸ Beuerweg 19, Bergen

✓ | Mej. Hafting, Amsterdam

Architectuur.

✓ | J.J.P. Oud, Villeneuvesingel 19, Hillegersberg

Muziek

Ⓚ | Ed. van Beinum G.v.d.Veenstraat 177, Amsterdam

R. Escher, p/a Prof.Dr.B.C.Escher, Dorpsstr.15, Oegstgeest
Prof.K.P.Bernet Kempers, Harmoniehof 22, Amsterdam.

Theater.

? ~~1/2~~ Ed. Verkade Klein Boom en Bosch, ~~Luncheon~~ ^{Breukelen}
(R) J.M. Bendien, R.Vinkeleszkade 46, Amsterdam
M.J.A. Blicck, Herengracht 478, Amsterdam
Dr.P. Cronheim, Stadionkade 41 A, Amsterdam Z.
A. Defresne Honthorststraat 50, Amsterdam Z.
(K) B. Groenier J.v.Eyckstraat 22, Amsterdam Z.
/ Cees Laseur Schouwburgstraat 8, den Haag.
(*) Ko Arnoldi Korte Hooghstraat 31, Rotterdam
J.H.Carpentier Alting, Schouwburgerstraat 6, den Haag
H. Deinum Hasselaarsplein 26, Haarlem
Dr. J. Drost Kral. Plaslaan 21, Rotterdam

Onderwijs.

(K) / ⁹⁰⁴² Dr.C.P. Gunning, Valeriusplein 13, Amsterdam
/ F.C. Driessen, Bemnesserweg 81, Baarn
/ Dr.J.A. Vor der Hake Baarn

Kerk.

(K) / Ds. Miskotte
/ Henri de Greeve Heemskerkstraat 3, Haarlem
Tillrooy
Mr. Stempels

Bankwezen.

C.Klaasse	Holbeinstraat 21, Amsterdam Z.
Prof.S. Posthuma	Terhoffstedeweg 61, Overveen
Onno v.d. Berg	Paulinestraat 1, Bergen a/Z
J.A. Deknatel Goedhart	Jac. Obrechtstraat 67, Amsterdam Z.
Mr. Broches	Rotterdam

Industrie en Handel.

F. de Boer,	Oranje Nassaulaan 14, Amsterdam Z.
W. Bruynzeel,	P. Ghijzenlaan, Zaandam
Dr.F.H.Fentener v. Vlissingen,	Maliebaan 42, Utrecht
Dr. H.P.Heineken,	Apollolaan 153, Amsterdam Z.
Sidney v.d. Berg v.d. Leeuwen	Rotterdam
Mr. Verspijck ?? P. Rijkens	78 Rue Ernest Renan, Bellevue (S & O) Londen
R. Ankersmit	"Ysselheuvel" Diepenveen (Dr.)
Mr.R.A.H.M.Dobbelman	Twaalf Apostelenweg 15, Nijmegen
W.C. Tilanus	't Hessel 12, Wierden
v.d. Leeuw	van Nelle, Rotterdam
Ir. Th.P. Tromp	Parklaan 75, Eindhoven

Scheepvaart.

Mr.J.Talma	Angerechtweg 11, Blaricum
Alb. Goudriaan Bake	Rotterdam

K.L.M.

Plesman

A. Viruly

Uiterwaardenstraat 298 II, Amsterdam

Mr. W.J. van Balen
Roozenburg

p/a Hoofdkantoor K.L.M. Raamweg, den Haag

Spoorwegen

Prof. Goudriaan

Is hij dan niet naar d. Afrika verbrokken?

P.T.T.

Neher,
Gouwe

Kapelweg 11, Den Haag

Politiek.

Drs. G.M. Nederhorst Joubertstraat 48, Gouda
Slotemaker de Bruïne
Dippel
W. van Gent

Mr. D.H. Stikker, privé, Plein 1813 No. 2, Den Haag

Mr. P.J. Oud, Hoflaan 71, Rotterdam

Mevr. A. Fortanier-de Wit, Ter Hoffstedeweg 26, Overveen

H.W. Tilanus, Statenlaan 125, den Haag

J. Hoogearspel, Rochussenstraat 309b, Rotterdam

6089.

*Dere indroeti
ging in de
verwerken*

(De laatste wordt uitgenodigd om de plannen tot reorganisatie niet te doen mislukken en hij in C.F.N. kringen nog de meest gedistingeerde persoon is.)

Administratie.

Mr. van Lier

Dr. Ph.J. Idenburg, L. Houtstraat 26, den Haag

D.A.M. Binnendijk, Fr.v.Mierisstraat 69, Amsterdam

Ir. Heining

N. Muller

F. Hollander,

Parkstraat 24, Amsterdam

x | Oscar Mohr,

p/a Min.van Buitenl.Zaken, Plein, den Haag

Pers.

43
18720 (K) | Mr. M. Rooy, p/a N.R.C., Witte de Withstr. 73, R'dam

(K) | Prof. Baschwitz,

(K) | Dr. M.van Blankenstein, Konijnenlaan 3, Wassenaar

Adverteerders.

H. Joustra,

Herengracht 603, Amsterdam

J.J. Rouma

v. Eeghenstraat 123, Amsterdam (Z)

Dir. Cult. Zaken.

C. Boost

Wolvenstraat 21, Amsterdam

B.D. Ochsen

Sj.P.Leiker

p/a Schoolstraat 29b, Groningen

A.van Nierop

v.d. Broek

Ds. Spelberg

Dr. F. Bender,

Laan van Meerdervoort 94, den Haag.

C. Meuleman

Rooseveltlaan 252, Amsterdam

Verenigingen

X | R. Beumer Kamer 55, Centraal Station

X | Mevr.J.Riemens-Reurslag

X | Ds.A.Starkenburg

X | Mr.Abel J.Herzberg, Nic. Witsenkade 10, Amsterdam

X | Mevr. Posthumus-van der Goot, Apollolaan 72, Amsterdam

*dit is een de man
die wel eens politieke
tekeningen in de w. pols doet?*

Mej. van Dugteren

Hr. v.d. Sluis,

Herengracht 56, Amsterdam

Dr. H. Brugmans,

Ruygroklaan 209, Den Haag

4/6 H

Diversen.

Hr. Rademacher Schorer

Utrecht

Prof. Kranenburg

Hintze (*van land mees??*)

Rotterdam

Prof. van Hamel

Dr. A.F.J. Portielje

H.B. Fortuin, 15 Chatsworth Court, Pembroke Road,

Kensington, London W.8.

9 December 1949.

No. 6221-48.

Uw schrijven no. 48864,
dd. 5-11-1948.

13 April 1949.

Onderwerp: Mr DIJKSTRA.

G E H E I M.

Va

19 APR 1949

ACD 60118

Naar aanleiding van bovenaangehaald schrijven kan het volgende worden bericht.

De personalia van de door U bedoelde Mr DIJKSTRA zijn:
x Rients Hendrik DIJKSTRA, geboren te Amsterdam, 7 Juli 1902, advocaat en procureur, wonende Amsteldijk 111-II te Amsterdam.

Betrokkene is niet aangesloten bij een kerkgenootschap. Op politiek gebied behoort hij tot de meest radicale linkse groeperingen, ofschoon hij niet is aangesloten bij de C.P.N. Tot dusver is niet kunnen blijken, dat hij directe politieke activiteit ontwikkelt. Wel is bekend, dat hij lid was van de Raad van Toezicht van het in 1945 opgerichte Cultuur-centrum (zie ~~dezerzijds~~ schrijven no. 3169-46, dd. 19-2-1947, in antwoord op Uw BX 8657, dd. 18-12-1946), lid van het Initiatief-comité Nederland-Duitsland, omtrent welk comité U werd gerapporteerd bij dezerzijds schrijven no. 386c-48, dd. 12-10-1948, in antwoord op Uw no. 31180, dd. 3-4-1948 en 41806, dd. 30-8-1948, terwijl hij verder wordt genoemd in een verslag van een vergadering van het Comité van Actie voor de Vrede, gehouden op 17-12-1948 te Amsterdam, welk verslag U werd toegezonden onder no. 7274-48, dd. 20-12-1948.

DIJKSTRA is de hoofzakelijke financier van het weekblad "De Groene Amsterdammer". Hoewel zijn pogingen om een fusie van zijn blad met "Vrij Nederland" en "De Stem / Je Maintiendrai" te voorkomen voorlopig succes hebben gehad, is men in perskringen van mening, dat deze fusie tot stand zal komen.

MINISTERIE VAN ALGEMENE ZAKEN

to

UITGEBOEKT

's-Gravenhage, 5 November 1948.

No. BX 48864
IIIa IIIh 3
Onderw: Mr. DIJKSTRA.

N.a.v. artikel in De Waarheid van
10-9-48

GEHEIM.

Hiermede heb ik de eer U te verzoeken, mij wel te willen doen inlichten aangaande de politieke oriëntering en eventuele activiteit van de vermoedelijk te Uwent woonachtige, Mr. DIJKSTRA, die volgens persberichten, als bezitter van de helft der aandelen in "De Groene Amsterdammer", belet zou hebben, dat dit blad fuseerde met "Vrij Nederland" en "De Stem / Je Maintiendrai".

"De Waarheid" van 10-9-1948 citeert een bericht van "Het Vrije Volk", volgens hetwelk Mr. DIJKSTRA een leidende rol in "De Groene" speelde, toen dit blad lonkte in extreem-linkse richting, een periode waarvan het einde werd ingeluid, toen hij in November 1947 uit de leiding trad."

Het Hoofd van de Dienst
a voor deze:

III

J. G. Crabbendam

Aan de Heer
Hoofd Commissaris van Politie
te
AMSTERDAM.

a. bond

INLICHTINGDIENST
AMSTERDAM

No. I.D. 4750-'47.

Uw brief: B.16556, dd. 11-6-47.

Onderwerp: Weekblad "de Groene

Bijlagen: Amsterdammer".

Geheim.

UITGEBOEKT

Volgno.

- 5 JULI 1947

ACD/17999

Amsterdam, 3 Juli 1947.

BUREAU B

Nummer:

Datum:

8-7-47

In antwoord op bovenaangehaald schrijven inzake "De Groene Amsterdammer", wordt het volgende medegedeeld.

"De Groene Amsterdammer" is d.d. 7 Januari 1926 opgericht door:

- 1e Arjen Buwalda van HOLKEMA, geboren 31 Augustus 1873 te Amsterdam, wonende Emmastraat 32^d aldaar en
- 2e Marinus Eduard Henri WARENDORF, geboren 12 December 1896 te Amsterdam, wonende Koningslaan 36 te Amsterdam, die beiden als directeur van het blad optraden.

Op 1 April 1927 is het blad ondergebracht in een N.V. en werden Holkema en Warendorf, commissarissen van die vennootschap.

Het doel der vennootschap is het uitgeven van weekbladen en andere periodieken, tijdschriften en boekwerken, alsmede de exploitatie van correspondentie- illustratie- en advertentieondernemingen, een en ander in de meest uitgebreide zin des woords, daaronder begrepen het deelnemen in andere ondernemingen met soortgelijk of aanverwant doel.

Op 8 April 1941 is de vennootschap overgeplaatst naar Den Haag en aldaar gevestigd Lange Vijverberg 3. Te Amsterdam was zij gevestigd op het adres Keizersgracht 355.

De 2 commissarissen der vennootschap, Holkema en Warendorf, zijn vervangen door:

- 1e Jacobus Henricus Kann, geboren 12 Juli 1872 te Den Haag, wonende Dorpstraat 22 te Scheveningen en
- 2e Pierre Daniël SCHULLER TOT PEURSUM, geboren 1 October 1880 te Heukelom, wonende Alexanderplein 12 Den Haag.

Dit waren de verhoudingen bij de overbrenging der vennootschap naar Den Haag en (is de toestand) vermoedelijk nog dezelfde, althans is te Amsterdam geen verandering bekend.

De redactie en administratie van het blad is momenteel gevestigd Frederiksplein 22-24 te Amsterdam.

Als directeur van het blad treedt op:

Theodorus Aloisius Maria MOUSSAULT, geboren 23 October 1888 te Alkmaar, uitgever, wonende Leidseplein 100-III te Amsterdam.

Tegen hem zijn enige processen-verbaal opgemaakt terzake persdelicten, o.a.

Op 29 Februari 1940 terzake "Belediging van een hoofd van een bevriende staat"

In "De Groene Amsterdammer" van 30 September 1939 komt n.l. op de voorpagina een tekening voor met het onderschrift

"Van beren-leider tot beren-lijder". De tekening stelt Hitler voor als dansende beer, terwijl een 2e beer met de kop van Stalin, de beer Hitler leidt aan een touw, dat bevestigd

*thans de
Wassenaar*

is aan een in de neus van beer Hitler aangebrachte ring.
De grondgedachte bij het plaatsen van deze tekening was:
"Duitsland loopt bij de verdeling van Polen aan de leiband
van Rusland".

De tekening was vervaardigd door Jordaan.
Moussault is deswege niet veroordeeld.

De redactie van het blad bestaat uit de volgende personen:

1e Samuel DAVIDS, geboren 8 Februari 1897 te Amsterdam,
redacteur, wonende Hartenstraat 26-II te Amsterdam.

Voorzover bekend is hij, van Joodsen bloede zijnde, in
de bezettingstijd ondergedoken geweest in Friesland,
onbekend waar. Hij is geabonneerd op "De Vrije Katheder"
Van hem is bij de P.R.A. te Amsterdam onder No. 61684
een dossier samengesteld. Dit dossier is op 7 Januari
1947 overgedragen aan het B.N.V. te Scheveningen.

2e Anthonie KOOIHAAS, geboren 16 November 1912 te Utrecht,
redacteur, wonende Stadhouderskade 41^a-II te Amsterdam.

3e IJge Herman FOPPEMA, geboren 6 September 1901 te Aveer
reest, redacteur-journalist, wonende Jekerstraat 71-III
te Amsterdam.

Hij was vroeger propagandist voor dienstweigering.
Woonde ook te Enschede. Stond terecht wegens versprei-
ding opruiende geschriften onder lotelingen te Ensche-
de en werd d.d. 15 Januari 1925 door het Hof te Arn-
hem veroordeeld tot f.100.- boete of 50 dagen hechtenis.

Eénmaal per week komt de raad van redacteurs, waarin ook
de directeur een stem heeft, bijeen en wordt besproken wel-
ke stukken en tekeningen voor plaatsing in het blad in aan-
merking komen.

Dat het blad een linkse tendenz vertoont is bij de I-D Am-
sterdam bekend. Dit is geen symptoon van de laatste tijd,
doch bezat dit blad, die linkse tendenz ook reeds vóór de
oorlog. In journalistieke kringen wordt de Groene Amster-
dammer beschouwd als een blad voor salon-communisten.

Hoewel de directeur en redacteurs hun politieke overtui-
ging in hun omgeving niet uitdragen, moet toch, aangezien
zij over de inhoud van het blad beslissen, aangenomen wor-
den, dat zij met de linkse tendenz van het blad accoord
gaan.

Tot de schrijvers in genoemd blad behoren: o.a.

Cornelis Johannes Antonius van BRUGGEN, geboren 14 November
1874 te Den Helder, letterkundige, wonende Herculesstraat
24-II te Amsterdam.

Hij begon en eindigde zijn journalistieke carrière bij het
"Algemeen Handelsblad en werd een begaafd romancier.

Publiceerde o.a.

"Het verstoorde mierennest", "Een goed huwelijk", "Koning
Adam", "Zondvloed", "Het leven van Joost Welgemoed", "Op
doon Spoor" e.a.

In 1936 was hij lid van de V.V.S.U. Momenteel is hij geabon-
neerd op "De Vrije Katheder".

Elisabeth Zernike, geboren 8 Juli 1891 te Amsterdam, wonen-
de "Nudenoord" Nude 31 te Wageningen.

Werd na H.B.S. opgeleid voor zang, werd spraaklerares, later
schrijfster en declamatrice, schreef "Het schamele deel",

*hoe kan dat?
happen
bij Moussault*

waarop zij de f.1000 prijs van de "Haagse Post" verwierf,
"Elk jaar een roman", "Een vrouw als zij" e.a.

Magdalena Hermine SZEKELY-LULOFS, geboren 24 Juni 1899
te Soerabaya, wonende Wustelaan 27 te Santpoort.

Bezocht Meisjes H.B.S. Maakte naam door "Rubber" en schreef
"Koelie", "De andere Wereld", "De Hongertocht" e.a.

Wie tot de vaste medewerkers van "De Groene Amsterdammer"
behoren, is niet bekend. Dit zou vermoedelijk te informere-
ren zijn bij de Perszuiveringsraad te Den Haag.

Verzonden aan:

Hfd. C.V.D. Den Haag.

D-2.

postw. 17999-
11 Juni

7.

B.16556.

GEHEIM.

R.

MN.3

TOEGEBOEKT

Weekblad "de Groene
Amsterdammer".

Reeds meermalen is het opgevallen, dat de inhoud van het
Weekblad "de Groene Amsterdammer" soms een zeer opvallende
linkse tendenz heeft, terwijl, volgens een niet te controle -
ren mededeling, enige leden van de redactie zouden sympathi -
seren met de C.P.N.

In verband met het bovenstaande moge ik U verzoeken
een onderzoek terzake te willen doen instellen en mij met het
resultaat in kennis te doen stellen, terwijl ik gaarne de per-
sonalia en politieke oriëntering zal vernemen van de leden van
de redactie en de belangrijkste, vaste medewerkers van genoemd
weekblad.

Aan:

De Heer Hoofdcommissaris van
Politie te A M S T E R D A M

Cell: dk

Het Hoofd van de
CENTRALE VEILIGHEIDSDIENST
Namens deze:

J.G.Crabbendam.